

## VOOR U GESIGNALEERD

# Pionieren voor welbevinden voor mensen met dementie en zeer ernstig probleemgedrag op gespecialiseerde afdelingen

Gerrie van Voorden

Enkele mensen met dementie die op woonafdelingen in het verpleeghuis wonen, verhuizen bij zeer ernstig probleemgedrag tijdelijk naar gespecialiseerde afdelingen voor zorg en behandeling. Tegenwoordig hebben gespecialiseerde afdelingen zich verenigd in kennisnetwerk D-zep (dementie en zeer ernstig probleemgedrag). In dit proefschrift onderzoeken Gerrie van Voorden en collega's deze afdelingen waarbij volgende vragen aan de orde kwamen:

- Hoe ziet de organisatie eruit: Wie werken er? Hoe is de omgeving ingericht? En welke behandelingen worden gegeven? (Deelstudie 1)
- Wat houdt volgens professionals succesvolle behandeling voor mensen met dementie en ernstig probleemgedrag in? (Deelstudie 2)
- Wat zijn de kenmerken van mensen met dementie en zeer ernstig probleemgedrag die op deze afdelingen verbleven? (Deelstudie 3)

In deelstudie 1 viel op dat afdelingen pionierden. Dit was te zien aan verschillen in de behandeling van mensen met dementie en zeer ernstig probleemgedrag. Deze verschillen waren zichtbaar in bijvoorbeeld een meer intuïtieve of methodische aanpak, in het aantal beschikbare uren voor zorgmedewerkers en in de verblijfsduur. Overeenkomsten waren intensieve multidisciplinaire samenwerking, aandacht voor sensorische stimuli in de analyse en een sleutelrol voor zorgmedewerkers in de behandeling. Hierin werden vaardigheden benoemd zoals kunnen reflecteren op eigen gedrag en omgaan met stressvolle situaties.

In deelstudie 2 werd met professionals van de gespecialiseerde afdelingen en het CCE (Centrum voor Consultatie en Expertise) een visualisatie van succesvolle behandeling voor mensen met dementie en ernstig probleemgedrag ontwikkeld. Dit gebeurde middels een zogenaamde concept mapping-studie. De hoofdthema's en subthema's waren: 1) welbevinden, onderverdeeld in welbevinden van de persoon met dementie en welbevinden van de omgeving, 2) multidisciplinaire analyse en

behandeling, onderverdeeld in multidisciplinaire analyse, procesvoorwaarden, verminderen psychofarmaca en persoonsgerichte behandeling, en 3) houding en vaardigheden betrokkenen, onderverdeeld in eenduidige benaderingswijze door team, begrijpen van gedrag door betrokkenen, weten hoe te reageren op gedrag door betrokkenen en een open houding van betrokkenen. Deze visualisatie adresseert behandeluitkomsten in hoofdthema 1 en het behandelproces in hoofdthema's 2 en 3. De visualisatie kan worden gebruikt om behandeling bij mensen met dementie en ernstig probleemgedrag te evalueren en verder vorm te geven.

In deelstudie 3 werden mensen met dementie en zeer ernstig probleemgedrag gevolgd tijdens een verblijf op een gespecialiseerde afdeling. Van deze mensen was twee derde man en was de gemiddelde leeftijd 78 jaar. De grootste groep had Alzheimerdementie (42%), maar een relatief grote groep had fronto-temporale dementie (8%). Een derde van de mensen kon verhuizen naar een woonafdeling in het verpleeghuis, maar een derde bleef gespecialiseerde zorg nodig hebben. Dit was op een gespecialiseerde woonafdeling of op de gespecialiseerde afdeling zelf omdat er geen passende plek (beschikbaar) was. Een derde van de mensen overleed tijdens het verblijf.

Op 26 januari 2026 promoveerde Gerrie van Voorden aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Haar promotoren waren prof. dr. Raymond Koopmans, prof. dr. Debby Gerritsen, prof. dr. Martin Smalbrugge en prof. dr. Richard Oude Voshaar. Het proefschrift *Very severe challenging behavior in dementia: pioneering for well-being in highly specialized units* is beschikbaar via de Radboud University Press: <https://doi.org/10.54195/9789465152134>